

En peu de guerra per a sobreviure

La lluita de la pagesia per mantenir viva una tasca essencial, l'obtenció d'aliments, és històrica. Ser pagès mai no ha estat un camí fàcil per a enriquir-se, tot just si ha permès de viure dignament. Però ara la seva pervivència és en perill. Els pagesos denuncien joc brut de les cadenes distribuïdores, poc interès de les administracions i una UE ancorada en polítiques del passat.

Cada any, un 10% dels pagesos del nostre país es troben abocats a deixar la feina, i els qui sobreviuen han de fer mans i mànigues per malviure. Malgrat que és un sector estratègic per al progrés econòmic, social i paisatgístic del territori, resulta poc atractiu per a la població, que el considera inestable i massa sacrificat. Amb prou feines un 3,5% de la població dels Països Catalans s'hi dedica, prop de 70.000 famílies del Principat, el País Valencià, les illes Balears i Catalunya Nord. La pagesia es troba en una cruïlla. La crisi econòmica mundial l'ha tocat, però, sobretot, les grans ferides són estructurals. El sector es troba amenaçat per factors externs que desvirtuen el mercat. Els més clars, les grans distribuïdores, que imposen preus de compra al productor, i la política agrària comuna (PAC), que es troba en procés de reforma.

Una PAC mal orientada. El 40% del pressupost de la UE es destina a la PAC. Les xifres són, aparentment, indicadores de la importància que donen els estats membres al sector primari. Però la realitat és que aquesta política no s'ha implantat amb gaire encert. Si observem la distribució de les subvencions, es pot considerar injusta, perquè margina els petits productors i premia els terratinents que mai no han

treballat la terra. A la UE, el 5,8% dels perceptors reben el 59,2% del conjunt d'ajuts directes de la PAC, i entre els que més diners s'embutxaquen hi ha la reina d'Anglaterra i la duquessa d'Alba, que, com és prou sabut, no treballen la terra de sol a sol. Els nostres pagesos consideren que les ajudes de la PAC han de servir per a discriminar positivament les explotacions agràries més desfavorides, que s'han de mantenir operatives al territori per a proporcionar una renda digna als seus titulars i col·laboradors i una contribució cabdal a la conservació del medi i l'articulació territorial. Uns criteris que, de moment, no queda clar que hagi de complir la nova PAC, que tot just ara es posa sobre la taula a Brussel·les i que s'ha de concretar l'any vinent.

Els efectes de la PAC als Països Catalans han estat més aviat negatius, a parer del sector. La Unió de Pagesos i la Unió de Llauradors denuncien que aquesta política ha situat els productors catalans en pitjors condicions de competència respecte a uns altres països de la UE. També lamenten que la desconexió total dels ajuts a la renda —basada en referències històriques dels ajuts directes de la producció— freni enormement la modernització i la incorporació de joves, desincentivi la producció i generi especulació amb la terra. Tot plegat condueix a una davallada de

La UE aplicarà mesures per resoldre problemes

l'activitat econòmica de les zones rurals, on s'abandona la producció i es mantenen només les terres en bones condicions agràries per a continuar percebent els ajuts.

L'amenaça de les distribuïdores.

La concentració de poder en la gran distribució alimentària és, a parer dels sindicats agraris, una de les grans amenaces per a la supervivència de la pagesia a casa nostra. Fa anys que denuncien que marques com ara Mercadona, Carrefour i Caprabo-Eroski actuen com si fossin un monopoli, perquè acorden de fer pressió a la baixa sobre els preus que paguen al productor i, després, pactar preus a l'alça per al consumidor final. "Aquest xantatge es duu a terme sense cap respecte pels ritmes productius i d'inversió propis de la producció agrària, que, malgrat tots els avenços tecnològics, té una subjecció indefugiti-

com ara l'especulació o els abusos de les cadenes de distribució a l'hora de fixar els preus.

ble a les condicions naturals i necessita que es tinguin en compte els ritmes productius que li són propis”, adverteix Joan Caball, coordinador nacional d'Unió de Pagesos. A la pressió de les grans distribuïdores, que es viu a molts països de la UE, els pagesos productors hi han d'afegir un segon factor que posa en risc el seu futur: la normativa de comercialització de productes d'alimentació a la UE, molt dura amb els productors comunitaris i força més laxa amb els països que es regeixen per unes altres normatives comercials.

El sector considera urgent que la UE garanteixi el control de les importacions i faci complir els mateixos criteris de qualitat als productors que vénen de fora del la UE. El cost de producció dels països que disposen de sistema sanitari, seguretat social, educació pública, llibertat sindical i fortes exigències ambientals sempre serà més alt que no

pas el de països on no es compleixen els drets dels treballadors. D'aquí ve que els pagesos considerin una competència deslleial l'entrada de productes agrícoles a la UE amb un llindar d'exigència de qualitat molt més baix. Una taronja valenciana, per exemple, ha de passar molts controls abans d'entrar al mercat alemany, mentre que si la taronja prové del Marroc –amb una diferència salarial d'un treballador del camp de 60 euros el jornal (el d'aquí) a 4,8 euros (el d'allà)–, els requisits són molt inferiors, i per tant, més barats.

Formació i tecnificació al camp.

La pagesia professional dels Països Catalans ha de plantar cara a enormes reptes i greus mancances estructurals, entre les quals hi ha el baix nivell d'instrucció. Un percentatge molt minso de pagesos i ramaders tenen formació universitària o tècnica i, a més a més, el

25% dels titulars d'explotacions agràries ja passen de 65 anys i no tenen garantit el relleu generacional.

Els pagesos són conscients que la modernització del sector –adaptant-se als avenços tecnològics– i, sobretot, la incorporació de jovent a aquesta professió, són condicions indispensables per a encarar el futur amb mínimes garanties d'èxit. El desenvolupament creixent de la tecnologia en l'àmbit de la producció agrària fa necessària una adaptació ràpida de la pagesia als canvis dels sistemes de producció per a no quedar obsolets. Però les estructures empresarials agràries, majoritàriament microempreses i petites empreses, no poden dedicar-hi els recursos que caldrien. Els sindicats agraris recorden a les administracions que per a avançar de forma decidida cal destinar més recursos públics a recerca i transferència tecnològica, tal com ja es fa en més sectors productius.

Fer de pagès va molt més enllà de produir fruits de la terra per assegurar els aliments als ciutadans. El pagès és el responsable de tenir cura de l'entorn i preservar-ne el valor ambiental i patrimonial. Indubtablement, sense els recursos i la mà d'obra del camp els nostres joves multiplicarien l'èxode a les grans ciutats i es perdria bona part del patrimoni natural i històric.

Sigui com sigui, les institucions europees i del nostre país ja no podran esquivar gaire temps més un debat seriós sobre un sector econòmic que, sobretot, després de l'adhesió de països de l'est, ha guanyat pes. I haurà de continuar guanyant dimensió, perquè els experts de la FAO pronostiquen la necessitat d'augmentar un 70% la producció d'aliments d'ara fins a l'any 2050, perquè la població mundial ultrapassarà els 9.000 milions d'habitants, cada vegada més concentrats a les zones urbanes. Mentrestant, el 2009 va augmentar de 105 milions el nombre de persones que passen gana arreu de món, fins a assolir la xifra de 1.020 milions.

El dia 14 d'abril, el Parlament de Catalunya farà un debat monogràfic sobre l'agricultura. Els pagesos n'esperen alguna cosa més que un pedaç per a superar la crisi i resolucions que quedin en un calaix.

Gemma Aguilera